

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و برزنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

بهرام رحمانی
۰۲ اپریل ۲۰۲۴

در انتخابات شهرداری‌ها؛ حزب رجب طیب اردوغان شکست سختی خورد!

مردم ترکیه روز یکشنبه دوازدهم فروردین ۱۴۰۳ برابر با سی و یکم مارچ ۲۰۲۴، پای صندوق‌های رای رفتند. آنان در اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۲، برای انتخاب رئیس جمهور و نمایندگان پارلمان رای داده بودند حالا قرار بود شهرداری‌ها را برگزینند که دوران مسؤلیت آن‌ها ۵ ساله است و از بسیاری جهات، اهمیت رقابت احزاب برای این مسابقه بزرگ، کمتر از انتخابات پارلمان نیست.

در مهم‌ترین شهرهای ترکیه، کاندیداهای حزب مخالف (CHP) در برابر کاندیداهای حزب حاکم (AK PARTI) برنده شدند.

گردهمایی و شادی هواداران حزب جمهوری‌خواه خلق در استانبول بعد از اعلام نتایج اولیه انتخابات

نتیجه شمارش بیش از ۹۰ درصد صندوق‌های رای انتخابات شهرداری‌ها در ترکیه، نشان از شکست حزب حاکم رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه، در استانبول و بیش‌تر شهرهای دیگر دارد.

این در حالی است که رجب طیب اردوغان هدف خود در این انتخابات را بازپس‌گیری کنترل شهرهای بزرگ ترکیه اعلام کرده بود.

حزب اصلی مخالف در پارلمان، یعنی «حزب جمهوری‌خواه خلق» بیش‌ترین تعداد کرسی‌های شهرداری را در ۸۱ شهر به دست آورده است که ناظران این نتیجه را تاریخی خواندند.

به گزارش خبرگزاری آناتولی، حزب اصلی مخالف اردوغان در مجموع شهرداری‌های ۳۶ استان از ۸۱ استان ترکیه را به‌دست آورد و به بسیاری از سنگرهای حزب اردوغان نفوذ کرد.

«حزب جمهوری‌خواه خلق» ۳۷ درصد از آرا را در سراسر کشور به دست آورد، در مقایسه با ۳۶ درصد برای حزب رئیس‌جمهور، و این بزرگترین پیروزی انتخاباتی «حزب جمهوری‌خواه خلق» از زمان به قدرت رسیدن اردوغان در دو دهه پیش است.

رجب طیب اردوغان در سخنرانی خود از بالکن کاخ ریاست جمهوری به شکست انتخاباتی اذعان کرد و اعتراف کرد که حزب او در سراسر ترکیه «دچار افت» شده است.

به گزارش خبرگزاری دولتی آناتولی، با شمارش بیش از ۹۰ درصد صندوق‌های رای، اکرم امام‌اوغلو، شهردار کنونی استانبول از حزب جمهوری‌خواه خلق، با به‌دست آوردن حدود ۵۱ درصد از آرا بر رقیب خود مراد کوروم با اختلاف زیاد پیشی گرفته است.

اردوغان در انتخابات سال گذشته، وعده داده بود که هر چه زودتر به بحران اقتصادی خاتمه داده و تورم را پایین می‌آورد. اما از آن زمان تاکنون، شرایط برای مردم ترکیه سخت‌تر شده و دلار ظرف یک سال از ۲۱ لیره به ۳۲ لیره رسیده است. بی‌تردید این متغیر مهم، بر نتایج رقابت احزاب، اثر گذاشته است. البته گفته می‌شود که اردوغان درباره نتایج انتخابات نگران است و اگر شهرهای مهمی همچون استانبول و انقره، تحت کنترل شهرداران مورد حمایت او نباشند، مسیر پیش رو برای دولت و حزب حاکم دشوار خواهد بود.

این بار نیز میزان مشارکت بالایی در انتخابات ترکیه ثبت شد. اما با توجه به شرایط فصلی، اختلاف افق و ساعت غروب آفتاب، زمان رای‌گیری در ۳۲ استان شرقی ترکیه، یک ساعت زودتر از سایر استان‌ها بود. اما کل زمان رای‌گیری در همه استان‌ها بدون امکان تمدید، ۹ ساعت تمام بود.

بر اساس قوانین ترکیه، «نهاد عالی انتخابات» (YSK) بالاترین دستگاه متولی امور انتخاباتی این کشور است که مستقل از دولت و وزارت کشور است. این نهاد اعلام کرده که ۶۱ میلیون و ۴۴۱ هزار و ۸۸۲ نفر از شهروندان ترکیه، واجد شرایط رای دادن هستند. یک میلیون و ۳۲ هزار و ۶۱۰ نفر از شهروندان بالای ۱۸ سال، برای اولین بار در این انتخابات رای می‌دهند. ۳۴ حزب سیاسی کوچک و بزرگ ترکیه، در ۸۱ استان این کشور، در انتخابات روز یکشنبه به رقابت پرداختند و تعداد ۲۰۶ هزار صندوق در سراسر کشور مستقر شده بود.

از مجموع ۸۱ استان ترکیه، مراکز ۳۰ استان این کشور، به‌عنوان شهرداری کلانشهر شناخته می‌شوند که با توجه به بودجه و اعتبارات بالا، برای همه احزاب اهمیت بیشتری دارند و احزاب مختلف، تلاش می‌کنند که تعداد بیشتری از کلانشهرها را فتح کنند.

نتایج اولیه انتخابات شهرداری استانبول نشان می‌دهد که نامزد حزب مخالف رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه پیروز این انتخابات شده است.

به گزارش خبرگزاری‌های ترکیه، نتایج به‌دست آمده از شمارش اولیه آراء در انتخابات شهرداری‌ها در استانبول نشان می‌دهد که اکرم امام‌اوغلو نامزد حزب جمهوری‌خواه خلق و کاندیدای ائتلاف ملت پیش‌نماز انتخابات است. اوضاع او در رای‌گیری آن قدر خوب است که هنوز نتایج شمارش آرا تمام نشده بن علی نیلدریم، نخست وزیر سابق ترکیه و نامزد حزب حاکم عدالت و توسعه پیروزی رقیبش اکرم امام‌اوغلو را در انتخابات شهرداری استانبول تبریک گفت.

آن‌طور که آناتولی گزارش داده پس از شمارش بیش از ۹۴ درصد آرا آقای امام‌اوغلو ۵۳/۷ و آقای نیلدریم ۴۵/۴ درصد آرا را به دست آورده‌اند. اکرم امام‌اوغلو، نامزد حزب جمهوری‌خواه خلق ترکیه در انتخاباتی که تقریباً سه ماه

پیش در ماه برگزار شد هم به پیروزی رسیده بود. پس از ۱۸ روز در نشستن در دفتر شهرداری شهر مهم استانبول اما با پافشاری حزب حاکم عدالت و توسعه، کمیسیون انتخابات رای‌گیری را باطل کرد. شمارش مجدد آرا هم در انتخابات قبلی فایده نداشت و در نهایت بار دیگر رای به برگزاری مجدد انتخابات داده شد. رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه که مرد کلیدی حزب عدالت و توسعه به حساب می‌آید تلاش بسیاری برای پیروزی نامزد این حزب در قلب تجاری ترکیه داشت. او که سالهاست چهره اصلی قدرت در ترکیه است بارها گفته است که «هر شخصی استانبول را ببرد، ترکیه را برده است.» به همین خاطر، او تلاش زیادی برای پیروزی نامزد مورد نظر خود در این انتخابات داشت.

کلانشهر ۱۴ میلیون نفری استانبول، به‌عنوان قلب گردشگری، تجارت و تحولات فرهنگی و ورزشی ترکیه شناخته می‌شود. اغلب برندها و هدینگ‌های بزرگ ترکیه در استانبول هستند و اردوغان بارها در سخنرانی‌های خود به این نکته اذعان کرده «هر که استانبول را ببرد، تمام ترکیه را برده و هر که در استانبول شکست بخورد، در سراسر ترکیه شکست خواهد خورد.» این سخن او، گویای این واقعیت است که شهردار استانبول، چنان پست و جایگاه مهمی است که حتی وقتی که دولت و پارلمان در اختیار حزب حاکم باشد باز هم بدون استانبول، احساس می‌کند چیزی مهمی را از دست داده و نمی‌تواند به شکل آسوده خاطر، برنامه‌های خود را پیش ببرد.

در ۵ سال گذشته، شهرداری استانبول در دست اکرم امام اوغلو بوده و شواهد نشان می‌دهد که او محبوبیت قابل‌توجهی نزد مردمان این شهر دارد. او به‌عنوان نامزد مورد حمایت حزب جمهوری خلق به میدان آمده که قدیمی‌ترین حزب ترکیه است. حزبی با ۱۰۱ سال سابقه و رویکرد سیاسی و فکری لائیک و کمالیستی، تمام توان خود را برای حمایت از امام اوغلو به کار گرفته و در طرف مقابل، حزب عدالت و توسعه نیز مراد کوروم را نامزد کرده که قبلاً در کابینه اردوغان وزیر مسکن، شهرسازی و محیط زیست بوده و در دوران زلزله، کارنامه قبالی قبولی داشته است.

قرمز: استان‌هایی که مخالفان برنده شدند

نارنجی: استان‌هایی که حامیان دولت برنده شدند

بقیه رنگ‌ها: بقیه احزاب

متحدان و مخالفان اردوغان در انتخابات ترکیه

در حالی که در انتخابات ریاست جمهوری و پارلمانی ماه مه سال ۲۰۲۳ احزاب حاکم و مخالف، هر دو در چارچوب ائتلاف‌هایی بزرگتر با هم رقابت کردند، اما این بار احزاب مخالف به‌صورت مستقل در انتخابات شرکت می‌کنند.

بسیار از کارشناسان معتقدند که متحد نشدن مخالفان، وضعیت «حزب جمهوری خلق ترکیه»، حزب اصلی مخالف دولت را برای حفظ کرسی‌های مهم شهرداری که در انتخابات سال ۲۰۱۹ برد، با مشکل روبه‌رو می‌کند. توجه ویژه ناظران در این انتخابات به شهرهای بزرگی مانند استانبول، انقره، آنتالیا، آدانا و مرسین است که در انتخابات ۲۰۱۹ حزب جمهوری خلق توانست نامزدهای حزب عدالت و توسعه به رهبری رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه را در آن‌ها شکست دهد.

چرا انتخابات استانبول، امری برای کل ترکیه است؟

استانبول و انقره عمدتاً به‌عنوان مراکز قدرت اقتصادی، سیاسی و فرهنگی ترکیه دیده می‌شوند که نقشی تعیین‌کننده در صحنه سیاست این کشور دارند.

حزب عدالت و توسعه این بار مراد کوروم، وزیر پیشین محیط زیست، شهرسازی و تغییرات اقلیمی را به‌عنوان نامزد شهرداری استانبول و تورگوت آلتینوک، شهردار منطقه کچی‌اورن انقره را برای شهرداری پایتخت معرفی کرده بود. حزب حاکم، رجب طیب اردوغان را در مرکز مبارزات انتخاباتی خود در سرتاسر کشور قرار داده است. تصاویر نامزدها در کنار تصویر رئیس‌جمهور منتشر می‌شود و خود او در تجمع‌ها و برنامه‌های انتخاباتی شهرهای بزرگ شرکت می‌کند.

«ترکیه می‌داند شهرداری واقعی در اختیار حزب عدالت و توسعه است» شعار حزب حاکم در انتخابات محلی است که ظاهراً به دوره شهرداری رجب طیب اردوغان در استانبول بین سال‌های ۱۹۹۴ تا ۱۹۹۸ اشاره دارد.

حزب عدالت و توسعه بخش بزرگی از منابع عمومی، رسانه‌های خبری و موسسات دولتی را در فضایی که از نظر دموکراتیک روزبه‌روز نامتوازن‌تر می‌شود، در اختیار دارد. اما این حزب در انتخابات پیش رو با چالش جدیدی از سوی «حزب رفاه‌نو» روبه‌رو شده که حزبی اسلام‌گرا و تندرو محسوب می‌شود.

حزب جمهوری خلق ترکیه با رهبری جدید در این انتخابات شرکت می‌کند. اوزگور اوزل جانشین کمال قلیچ‌داراوغلو، رهبر سابق این حزب شد که در انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در ماه مه سال ۲۰۲۳ شکست خورده بود. بعضی تحلیل‌گران انتخابات شهرداری‌ها را آزمونی زودرس برای رهبری اوزل می‌دانستند.

هدف اصلی این حزب حفظ شهرداری‌هایی است که در انتخابات سال ۲۰۱۹ برد. نامزدی‌های آن در استانبول و انقره، منصور یواش و اکرم امام‌اوغلو، شهردارهای فعلی این دو شهر هستند که وضعیت نسبتاً خوبی در نظرسنجی‌ها دارند.

اما ناکامی احزاب مخالف برای ائتلاف و معرفی نامزد مشترک بعد از شکست در انتخابات ۲۰۲۳، به نقطه ضعفی برای این نامزدها تبدیل شده است.

در استانبول امام‌و‌غلو مراقب است که رای‌دهندگان کرد را از خود نراند و از عملکرد دولت در قبال سیاست‌مداران کرد انتقاد کرده است.

بعضی تحلیل‌گران معتقدند او قصد دارد از این انتخابات به عنوان سکوی پرتابی برای تقویت جایگاه خود به عنوان یک رهبر ملی استفاده کند تا بتواند در انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۲۸ نامزد شود.

«حزب برابری و دموکراسی خلق‌ها» که حزب مخالف دولت و طرفدار کردها است به عنوان جایگزین «حزب دموکراتیک خلق‌ها» وارد انتخابات شده است.

این حزب به پیروزی در مناطق کردنشین شرق و جنوب شرق ترکیه امید زیادی بسته و به‌ویژه تلاش می‌کند شهرداری‌های مناطقی را پس بگیرد که دولت، شهرداران منتخب آن‌ها را در انتخابات ۲۰۱۹ با «معمدان» خودش جایگزین کرد، به این دلیل که آن‌ها را به ارتباط با حزب کارگران کردستان (پ‌ک‌ک) متهم می‌کرد.

گروهی از تحلیل‌گران معتقد بودند تصمیم حزب برابری و دموکراسی خلق‌ها برای ورود مستقل به رقابت‌های استانبول و انقره -مناطقی که در انتخابات ۲۰۱۹ عملاً از نامزدهای حزب جمهوری خلق در آن‌ها حمایت کرده بود- شانس مخالفان دولت برای بردن در این دو شهر را کاهش خواهد داد.

حزب برابری می‌گوید این تصمیم با هدف حفظ و پاسداری از «هویت حزب» بعد از عقب‌نشینی‌ها و توافق‌های قبلی آن با احزاب مخالف دیگر گرفته شده است.

مرال دانیس بشتاش، یکی از دو نامزد مشترک حزب برابری و دموکراسی خلق‌ها برای شهرداری ترکیه

حزب حرکت ملی که متحد حزب حاکم عدالت و توسعه است، در تمام انتخابات و همه‌پرسی‌های سال‌های گذشته کاملاً به این حزب وفادار مانده است.

دولت باغچلی، رهبر حزب حرکت ملی، از هواداران این حزب خواسته تا «با خیال راحت» در مناطق مهم به نامزدهای حزب عدالت و توسعه رای بدهند.

حزب حرکت ملی، یک حزب فاشیستی است و تقریباً در تمام شهرهای بزرگ از نامزدهای حزب اردوغان حمایت کرده، به جز استان‌های مانیسا در غرب و مارچین در جنوب که در آن‌ها حزب عدالت و توسعه از نامزدهای حرکت ملی حمایت می‌کند.

«مردم با ما هستند، ترکیه با ماست» شعار انتخاباتی این حزب است و نامزدهای آن عمدتاً بر وعده‌هایی مانند مقابله با تروریسم و تضمین وحدت ملی تأکید می‌کنند.

شایان ذکر است که حزب رفاه نو سال ۲۰۱۸ تاسیس شد تا جای «حزب رفاه» را بگیرد که خاستگاه سیاسی اردوغان در دهه‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ میلادی بود.

فاتح اربکان، رهبر این حزب پسر نجم‌الدین اربکان، رهبر درگذشته حزب رفاه است. رفاه نو در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۳ از اردوغان حمایت کرد و بسیاری تصور می‌کردند که در انتخابات محلی پیش رو هم با حزب حاکم عدالت و توسعه ائتلاف می‌کند. اما حزب رفاه نو در نهایت تصمیم گرفت با نامزدهای مستقل در انتخابات حاضر شود.

این حزب امیدوار است با سرمایه‌گذاری روی اعضای جدید و رو به افزایش و قدرت مردمی خود، رای‌دهندگان محافظه‌کار و مذهبی را جذب کند که از وضعیت اقتصادی و ادامه همکاری تجاری ترکیه با اسرائیل ناراضی هستند.

«حزب خوب» یک حزب ملی‌گرای مخالف دولت است که سال ۲۰۱۷ تاسیس شد و خود را به عنوان جایگزین راست‌گرای بالقوه برای ائتلاف احزاب عدالت و توسعه و حرکت ملی تبلیغ کرد. حزب خوب در انتخابات پارلمانی سال ۲۰۲۳ توانست ۱۰ درصد آرای عمومی را کسب کند.

این حزب، بعد از شکست در تشکیل ائتلاف احزاب مخالف دولت، نامزدهای مستقل خود را برای انتخابات محلی آتی معرفی کرده است.

با چشم‌انداز محدودی که برای پیروزی این حزب در رقابت‌های مهم این انتخابات وجود دارد، بعضی تحلیل‌گران معتقدند که این حزب با «بحران موجودیت» روبه‌رو است و این انتخابات ممکن است به پایان کار آن منجر شود. صدها نفر از مقام‌های این حزب استعفا کرده‌اند و به احزاب دیگر در ائتلاف حاکم یا مخالفان دولت پیوسته‌اند.

حزب خوب در جریان مبارزات انتخاباتی، منتقد صریح حزب جمهوری خلق ترکیه بوده و این حزب را به مذاکره با حزب برابری و دموکراسی خلق‌ها متهم کرده است.

مهمت آلتینوز (چپ) معاون ریاست حزب رفاه نو، به‌عنوان نامزد این حزب برای شهرداری استانبول معرفی شده است

حزب چپ‌گرای کارگران ترکیه سه نماینده در پارلمان دارد که در مسائلی مانند حقوق کارگران، آزادی بیان و مبارزه با فساد فعال هستند.

در برنامه‌های انتخاباتی این حزب بر نوعی نظام شهری تأکید شده که مخالف «فقر» و «چپاول‌گری» است.

حزب کارگران ترکیه در استان‌های ختای، دنیزلی، غازی عینتاب، قیصریه، قوجالیلی، قونیه، ملطیه، اردو، سفاریه و ترازون نامزدهای مستقل معرفی کرده اما هیچ کدام از آن‌ها شانس چندانی برای پیروزی ندارند. به نظر می‌آید که این حزب در مناطق دیگری که رقابت فشرده در آن‌ها جریان دارد، از نامزدهای حزب جمهوری خلق ترکیه حمایت می‌کند. فعالیت‌های حزب کارگران ترکیه در استان جنوبی ختای، بعد از زلزله مرگبار فوریه ۲۰۲۳ با مشکلات جدی روبه‌رو شد. این حزب روز ۱۷ مارچ گوکهان زان، نامزد خود برای شهرداری ختای را از رقابت‌ها خارج کرد چون به تلاش برای توافق پشت پرده با دولت متهم شده بود. زان این اتهامات را رد کرده است.

احزاب محافظه‌کار سعادت و آینده قبلاً بخشی از ائتلاف مخالفان دولت بودند که اکنون از هم پاشیده است. این دو حزب در این انتخابات در ۱۰۷ حوزه نامزد مشترک داشتند و از یکدیگر حمایت می‌کنند. حزب لیبرال «دموکراسی و پیشرفت»، یکی دیگر از اعضای ائتلاف سابق مخالفان، در استان‌های بزرگی مانند استانبول، انقره و ازمیر با نامزدهای مستقل در انتخابات محلی شرکت می‌کند.

حزب راست‌گرای پیروزی هم نامزدهائی را در نقاط مختلف ترکیه معرفی کرده است. اما گفته است که در استان‌های شرقی قارص و ایغدیر از نامزدهای ائتلاف حاکم پشتیبانی می‌کند تا مانع از پیروزی حزب برابری و دموکراسی خلق‌ها شود.

انتخابات شهرداری ترکیه در تمامی ۸۱ استان این کشور برگزار می‌شود. انتخابات در ۳۰ کلان‌شهر، از جمله استانبول، انقره، ازمیر، بورسا، آدانا، قونیه، آنتالیا، هاتای، غازی‌انتپ و شهرهای شمال دریای سیاه و غیره و همچنین در ۵۱ شهر و ۹۲۲ منطقه، علاوه بر ۳۹۰ شهر برگزار می‌شود، تعداد کل شهرداران منتخب به ۱۳۹۳ نفر و بیش از ۳۲ هزار کدخدا در شهرها و روستاها می‌رسد.

در انتخابات سال ۲۰۱۹، حزب عدالت و توسعه در ۱۵ کلان‌شهر، ۲۴ استان، ۵۳۵ منطقه و ۲۰۲ شهر به پیروزی رسید و با مجموع ۷۷۶ شهرداری در رتبه اول قرار گرفت، در حالی که حزب جمهوری‌خواه خلق در ۱۱ کلان‌شهر، ۱۰ استان، و ۱۹۵ شهرداری پیروز شد. حزب جنبش ملی در مجموع ۲۳۲ شهر، حزب خوب در ۲۵ شهر، حزب سعادت در ۲۱ شهر و حزب دموکراتیک خلق‌ها در ۵ شهر برنده شدند. اما دولت بعداً قیمومیت خود را بر استان‌هایی با اکثریت کُرد اعلام کرد و شهرداران را به ادعای ارتباط با حزب ممنوعه کارگران کردستان (پ.ک.ک) دستگیر کرد. روند رای‌گیری در انتخابات شهرداری‌ها ترکیه با مهر زدن برگه‌های رای در صندوق‌های مشخص انجام می‌شود. کمیساریای عالی انتخابات هنوز تعداد صندوق‌ها را اعلام نکرده است، اما تقریباً ۱۸۰ هزار صندوق خواهد بود که هر صندوق برای ۳۵۰ رای دهنده است.

روند شمارش آرا بلافاصله پس از پایان فرآیند رای‌گیری از طریق کمیته صندوق که شامل نمایندگان احزاب است با حضور ناظران آغاز می‌شود. مردم همچنین می‌توانند روند شمارش آرا را قبل از نصب سوابق انتخاباتی امضاء شده بر درب سالن انتخابات مشاهده کنند.

انتخابات سراسری در مدارس مناطق مختلف ترکیه برگزار می‌شود.

کمیساریای عالی انتخابات ترکیه پیش‌تر اعلام کرد که ۳۶ حزب ترکیه حق شرکت در انتخابات شهرداری‌ها را دارند. علاوه بر احزاب، مستقلین نیز در انتخابات حضور دارند. تنها در استانبول ۲۷ نامزد مستقل به اضافه ۲۲ حزب شرکت می‌کنند. در انقره نیز نامزد ۵ مستقل و در دیگر استان‌ها نیز شماری نامزدهای مستقل حضور دارند.

انتخابات شهرداری‌ها به‌طور رسمی شاهد ائتلاف بین احزاب سیاسی نیست، همان‌طور که در انتخابات ریاست جمهوری و پارلمانی اتفاق افتاد. ائتلاف فرآیند همکاری مشترک با حمایت از نامزد حزب در صورت توافق احزاب است.

در این انتخابات تقریباً همه احزاب به‌صورت جداگانه شرکت می‌کنند و همکاری محدودی بین تعداد معینی از احزاب وجود دارد، برخلاف انتخابات شهرداری‌های قبلی یا انتخابات پارلمانی و ریاست جمهوری.

با این حال، «ائتلاف جمهوری‌خواهان» دو حزب مهم خود یعنی حزب «عدالت و توسعه» و «جنبش ملی» را حفظ کرده است.

در اپوزیسیون «ائتلاف خلق»، تا حد زیادی از هم پاشیده و احزاب آن تقریباً به تنهایی در انتخابات شرکت می‌کنند. حزب «خوب» هم از همکاری با حزب «خلق جمهوری خواه» خودداری کرد.

اکرم امام‌اوغلو، شهردار استانبول از حزب اصلی مخالف دولت، حزب جمهوری‌خواه خلق

رجب‌طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه و رهبر حزب عدالت و توسعه یا آکپارتی، هفتادساله شد؛ مردی که کار و بار سیاست و فعالیت حزبی را در سی‌سالگی و از شاخه جوانان حزب رفاه نجم‌الدین اربکان آغاز کرده و سه بار نخست‌وزیر و سه بار رئیس‌جمهور شده، حالا جنب و جوش فیزیکی چندانی ندارد و آثار پیری زودرس بر سیما و صدای او پدیدار شده است. با این حال، او توانست در سال ۲۰۲۳ میلادی، با وجود بحران اقتصادی و تورم بی‌سابقه، باز هم از مردم ترکیه رای بگیرد. اگرچه اردوغان در کارزار انتخاباتی ۲۰۲۳ میلادی، علاوه بر محبوبیت اجتماعی شخصی‌اش، از ابزارهایی همچون امنیتی‌سازی، دوقطبی‌سازی و امکانات دولت مستقر استفاده کرد، اما در هر حال مخالفین را شکست داد و هنوز هم مشتاق است که علاوه بر قدرت‌نمایی در داخل، در محیط بین‌الملل، خودی بنمایاند و نشان دهد که از رهبران مهم منطقه و جهان است.

مطالعه‌ی ریزپردازانه زندگی اردوغان و دیگر رهبران دنیای خارج؛ درد چندانی از ما دوا نمی‌کند و باید تا جایی که لازم است، بیش از هر که و هر چه، خودمان را و کشورمان را بیشتر و ژرف‌تر از قبل ارزیابی کنیم و بشناسیم. نیازمند این هستیم که از خوانش حیات سیاسی اردوغان، هدف و مقصودی داشته باشیم که از مرزهای فهمیدن او فراتر برود و بتوانیم از جمع‌بندی نهایی آن، به نقطه و ایستگاهی برسیم که فهم شرایط و زمانه‌ی سیاسی- اجتماعی خودمان را هم ممکن و میسر سازد و بفهمیم که چرا شهردار بزرگترین شهر ترکیه، سه بار نخست‌وزیر و سه بار رئیس‌جمهور شد، اما شهردار پایتخت ایران، از اتاق کار خود به زندان رفت و هرگز نتوانست به عرصه‌ی قدرت بازگردد. خود اردوغان نیز بعدها و در سال ۲۰۰۱ میلادی، تنها چند ماه پس از تاسیس حزب عدالت و توسعه؛ در یک گعده‌ی

دوستانه و غیررسمی دیپلماتی گفته است؛ «حبس ما کوتاه بود و قرار است دولت را در دست بگیریم.» اما شرایط برای شهردار تهران، طور دیگری رقم خورد.»

اردوغان با حکم یک قاضی وابسته به جریان سکولار و میلیتاریست، به اتهام خواندن شعری در یک سخنرانی سیاسی، زندانی شد. او شعری با مضمون الله‌اکبر خوانده بود که از دید قاضی و ژنرال‌های همفکر آن قاضی، مضمونی در ضدیت با نظام لائیس-کمالیسم داشت و می‌توانست نوبدبخش آغاز یک حرکت سیاسی برای تاسیس نظام «شریعت» به جای «جمهوریت» و حتی تلاش برای بازگرداندن نظام خلافت باشد!

با توجه به ساختار حزبی نظام سیاسی جمهوری ترکیه، رشد و سربرآوردن کادرهای سیاسی، کارگزاران و تکنوکرات‌های درجه یک و مقامات بالای اجرائی، کار آسانی نیست و به استثنای برخی مقاطع خاص همچون کودتا، بایسته این است که رهبر سیاسی از دل نظام حزبی برون آید و اوج گیرد.

مرور لیست نخست‌وزیران، روسای‌جمهور، وزرا و سیاستمداران ترکیه، نشان‌دهنده این است که تقریباً هیچ‌کدام از آنان برای جامعه ترکیه ناآشنا نبوده‌اند.

توجه به تاریخ صدساله جمهوری ترکیه و رقابت‌های حزبی و سیاسی در این کشور، نشان‌دهنده این واقعیت است که نظام حزبی در ترکیه نیز مشکلاتی داشته و دارد و هیچ‌گاه قابل مقایسه با ورژن‌های موفق جهانی نبوده است. به‌عنوان مثال، در چندین بزنگاه تاریخی حساس، دو کنشگر بسیار قدرتمند «ارتش» و «قوه قضائیه»، دمار از روزگار سیاسیون به ویژه جنبش‌های اجتماعی و نیروهای چپ و کمونیست درآورده‌اند. اما از کل تاریخ صدساله جمهوری ترکیه، نهایتاً بیست سال آن، تحت تاثیر مداخله ژنرال‌ها و دادستان‌ها در ساختار قدرت بوده و هشتاد سال دیگر آن، از آن اراده‌ی مردم و احزاب بوده است. اما در عین حال، معایب و نواقص آن، بسیار کمتر از آن است که بشود از ذکر فواید و مرزهای قدرت آن صرف‌نظر کرد.

گوشه‌هایی از کارنامه رجب طیب اردوغان:

الف) دادگاه عالی جمهوری، ضمن تجدیدنظر در مورد حکم اردوغان، پس از خاتمه دوران حبس، او را در ۷ پرونده سیاسی، مالی و امنیتی دیگر محکوم شناخت و با حکم حبس ۱۰ ساله روبه‌رو شد. نجم‌الدین اربکان نخست‌وزیر اسلام‌گرای ترکیه حاضر نشد در این مورد به سپولات خبرنگاران پاسخ دهد اما در یک دیدار محرمانه به معاونین خود گفته است: «حمایت از اردوغان به صلاح نیست. حالا فعلاً بماند ببینیم چه می‌شود. دادستان کل اعلام کرده که جای پیگیری ندارد. ظاهراً چند تن از ژنرال‌ها هم از او عصبانی هستند. با این حساسیتی که به وجود آمده، جای کار وجود ندارد. کار خاصی نمی‌توان کرد.» اردوغان با حکم جدید تا سال ۲۰۰۸ میلادی در زندان می‌ماند در حزب فضیلت اربکان، اختلاف و انشعاب روی نمی‌دهد. اما این حزب در رقابت با احزاب مسعود نیلماز، بلنت اجویت و تانسو چیللر شکست خورده و در انتخابات سال ۲۰۰۲ میلادی، خانم چیللر با کسب اکثریت آراء نخست‌وزیر می‌شود.

رجب طیب اردوغان را می‌توان چهره شاخص دو دهه اول ترکیه دانست.

اردوغان متولد استانبول است. او در سال ۱۹۴۵ در خانواده‌ای که تعلقات مذهبی پررنگی داشتند، دنیا آمد. اردوغان کودکی خود را با فقری و تهیدستی در استان ریزه واقع در سواحل دریای سیاه سپری کرد اما در سن ۱۳ سالگی دوباره به استانبول بازگشت. اردوغان در ۴ ژوئیه ۱۹۷۸ با امینه اردوغان ازدواج کرد و دارای چهار فرزند، دو پسر و دو دختر است. جالب این است که او با وجود حضوری جدی وی در عرصه سیاست ترکیه نمی‌تواند به هیچ‌یک از زبان‌های خارجی صحبت کند.

در نوجوانی در حالی در مدرسه امام خطیب (مدرسه علمیه معادل دبیرستان برای تربیت امام جماعت و واعظ) درس می‌خواند. در آن سال‌ها فارغ‌التحصیلان این مدرسه علمیه فقط اجازه داشتند، در دانشگاه رشته الهیات را انتخاب کنند. با این حال، اردوغان ظاهراً از دانشگاه «مرمره» و دانشکده اقتصاد و علوم اداری فارغ‌التحصیل شده است. به همین دلیل برای ثبت نام در آن دانشگاه، باید اثبات می‌کرد که دیپلم دیگری جدای از مدرک فارغ‌التحصیلی مدرسه علمیه دارد که بعدها مخالفانش ادعا کردند، با مدرک جعلی دانشگاهی در انتخابات ثبت نام کرده است. از مهم‌ترین دلایلی که به این مسئله دامن زدند سال تاسیس دانشگاهی است که رجب اردوغان از آن فارغ‌التحصیل شده است. مدرک دانشگاهی او به تاریخ سال ۱۹۸۱ میلادی ثبت شده است. در حالی که دانشگاه مرمره، در سال ۱۹۸۲ تاسیس شده است!

اردوغان در اواخر دهه ۷۰ در شرکت حمل و نقل استانبول مشغول به کار بود و تحت تأثیر افرادی که همکارش بودند، در آن زمان به حزب رستگاری ملی به رهبری نجم‌الدین اربکان پیوست. اردوغان پس از کودتای ۱۹۸۰ از شرکت حمل و نقل خارج شد و در یک شرکت خصوصی مشغول به کار شد. او در سال ۱۹۸۲ خدمت سربازی خود را آغاز کرد. تا این‌که بعد از احیای دوباره نظام حزبی اعضای حزب رستگاری حزب جدیدی به نام حزب رفاه ایجاد کردند که اردوغان نیز به این حزب پیوست. او در قابل حزب رفاه در اواخر دهه ۱۹۸۰ شانسش را برای راهیابی به پارلمان امتحان کرد اما رای نیلور تا اینکه در ۱۹۹۱ حزب رفاه با به دست آوردن ۱۰ درصد آراء توانست حداقل رای برای عضویت در پارلمان را به دست آورد. این بود که اردوغان نماینده مردم استانبول در پارلمان ترکیه شد.

با این‌که استانبول پایتخت ترکیه نیست، اما می‌توان از این شهر را مهم‌ترین شهر این کشور دانست. در واقع از آنجائی که استانبول مرکز اقتصادی ترک‌ها است و همچنین به‌عنوان یکی از ۱۰ شهر توریستی دنیا شناخته می‌شود، می‌توان «شهرداری استانبول» را پله ترقی رجب طیب اردوغان بدانیم. او در سال ۱۹۹۴ شهردار استانبول شد تا از این طریق به اوج محبوبیت برسد. البته زمانی طرح‌هایی را برای بهبود سیستم حمل و نقل استانبول اجرا کرد با گروه‌های اسلامی دچار اختلاف نظر شدند. همچنین برخی از اقدامات اردوغان اختلافاتش با گروه‌های اسلامی را بیش‌تر کرد. مثلاً وقتی جشن سال نو میلادی را یک اقدام منطبق با اصول سکولاریسم دانست و اعلام کرد هیچ دلیلی برای جلوگیری از این جشن وجود ندارد، چهره‌های اسلام‌گرا واکنش تندى داشتند که این رودروئی‌ها در زمانی شدت گرفت که اردوغان او «دست دادن افراد با جنس مخالف را موضوع یک عادت اجتماعی و پذیرفتنی است.»

سیاست‌مداری تحرکی است که برای سیاست‌مداران هزینه‌هایی را می‌تواند در پی داشته باشد. اردوغان در سال ۱۹۹۸ به علت خواندن یک شعر اسلامی به ۱۰ ماه حبس محکوم شد، اما تنها ۴ ماه در زندان ماند. او همچنین در سال ۱۹۸۹ هم تجربه زندان رفتن را داشت. «حق نداری مانند مست‌ها حکم صادر کنی» اردوغان این جمله رادیکال را بعد از اینکه دادگاه شکایتش درباره انتخابات ۱۹۸۹ مجلس رد کرد، به قاضی گفت تا یک هفته در زندان بایرام پاشا بازداشت شود. اما جدی‌ترین پرونده قضائی او زمانی تشکیل شد که در سال ۲۰۰۰ میلادی در مصاحبه با رادیو استرالیا عبدالله اوجالان را محترم و سربازان کشته شده در جنگ با پ ک ک را «کله» نامید.

حزب رفاه در سال ۲۰۰۰ اکثریت مجلس ترکیه را داشت و از آنجائی که اعضای حزب به توانمندی اردوغان باور داشتند، او را که از منطقه سیرت به عنوان نماینده وارد مجلس ترکیه شده بود، به‌عنوان نخست‌وزیر انتخاب کردند. با این توضیح که اردوغان در دوره نخست‌وزیری خود چهره‌ای کاملاً متفاوت با دیدگاه دینی‌اش به نمایش گذاشت و از دیدگاه‌های خود درباره حجاب، عضویت در اتحادیه اروپا و ناتو عقب‌نشینی کرد تا موافقان و البته مخالفانش واکنش‌هایی به این تغییر رویکرد بدهند. اردوغان همچنین در اولین سفرش به امریکا اولین مسلمان بود که جایزه کمیته امریکائی یهودیان به وی اهدا را گرفت.

از آنجائی که نظام حزب عدالت و توسعه به اردوغان اجازه نمی‌داد بیش از سه دوره قدرت را در اختیار داشته باشد، وی قصد داشت تا به‌عنوان رئیس‌جمهور به حکومت ادامه دهد و اول ژوئیه حزب عدالت و توسعه وی را نامزد این سمت کرد.

نخستین انتخابات ریاست‌جمهوری ترکیه در ۱۹ مرداد ۱۳۹۳، ۱۰ اوت ۲۰۱۴ میلادی برگزار شد و تا پیش از این رئیس‌جمهور را مجلس برمی‌گزید و رجب طیب اردوغان در نخستین انتخابات ریاست‌جمهوری ترکیه، با اکثریت آرا پیروز شد. اردوغان در انتخابات ریاست‌جمهوری ترکیه ۲۰۱۴ موفق شد با شکست‌دادن رقبایش، به‌عنوان نخستین رئیس‌جمهور این کشور با رای مستقیم مردم انتخاب شود. وی در رقابت‌های انتخاباتی‌اش همواره وعده داده بود که قصد دارد سمت ریاست‌جمهوری را در ترکیه، از یک سمت تشریفاتی و میانجی منازعات سیاستمداران حکومتی، به یک سمت کلیدی و تأثیرگذار تبدیل کند. رجب طیب اردوغان با کسب نزدیک ۵۳ درصد آراء در انتخابات سراسری ترکیه ۲۰۱۸ به‌عنوان اولین رئیس‌جمهور نظام ریاستی ترکیه برای یک دوره پنج‌ساله دیگر انتخاب شد. رجب طیب اردوغان که خودش را برای سومین دوره ریاست‌جمهوری با کمال قلیچداراوغلو در حال رقابت بود با آرای بسیار نزدیکی پیروز انتخابات شد.

یکی از چالش‌های مهم اردوغان به‌عنوان رئیس‌جمهوری تجربه کرد، متهم شدن به نقض آزادی بیان و حقوق بشر بود. به طوری که در طی دوران ریاست‌جمهوری اردوغان از ۲۳۰ نفر به جرم توهین به ریاست‌جمهوری شکایت شد. این موضوع باعث ابراز نگرانی فعالان حقوق بشر پیرامون آزادی بیان در ترکیه شد. اندکی پس از کودتای ۲۰۱۵، موجی از بازداشت و پاک‌سازی در عرصه‌های مختلف فرهنگی به‌راه می‌افتد. اردوغان دو کاریکاتورست را به دادگاه می‌کشاند. چون در کاریکاتوری که «به‌دیر باروتر» و «آزر آیدوگان» کشیده بودند و در ماه اوت همان سال تصویر روی جلد مجله «پنگون» چاپ می‌شود، او را درحالی نشان می‌دهد که با دست راست‌اش با یک کارمند دولتی دست می‌دهد درحالی‌که آن کارمند با انگشت شست و سبابه‌اش دایره‌ای را نشان می‌دهد که در ترکیه به‌معنای همجنس‌گرایی است.

روزهای کودتای ساعات اولیه ۱۶ ژوئیه ۲۰۱۶ را می‌توان سخت‌ترین روزهای سیاست‌مداری اردوغان دانست. در شانزدهمین روز ژوئیه ۲۰۱۶ گروهی در ارتش ترکیه علیه دولت وقت دست به کودتا زده و معابر اصلی شهرهای بزرگ این کشور یعنی استانبول و انقره از جمله پل بوسفور، تلویزیون ملی ترکیه و نیز فرودگاه‌های آن را تصرف کردند. اما ساعتی بعد به درخواست دولت ترکیه، پلیس وارد عمل شده و درگیری میان نیروهای کودتاجی و پلیس شدت گرفت. به گفته منابع نزدیک به دولت ترکیه به دنبال حضور حامیان رجب طیب اردوغان، کودتای ۱۶ ژوئیه ۲۰۱۶ ناکام ماند. اما واقعیت‌های پشت پرده این کودتا، هنوز علنی نشده است.

دسامبر ۲۰۱۳ پلیس جرایم سازمان‌یافته ترکیه در عملیاتی، حدود ۵۰ نفر از نزدیکان اردوغان را به اتهام فساد مالی، رشوه و پول‌شوئی بازداشت کرد تا در آستانه انتخابات ۲۰۱۳ که رجب طیب اردوغان برای ریاست‌جمهوری آماده می‌شد، چالشی جدی را پیش روی خود ببیند. اردوغان در اولین واکنش، هواداران گولن را که در سیستم قضائی و پلیس این کشور نفوذ داشتند به توطئه در آستانه انتخابات این کشور، متهم کرد. پس از این بود که خانه‌تکانی اردوغان در پلیس و دستگاه قضائی این کشور آغاز شد. وی با تشکیل شورای عالی قضائی و رسیدگی به اتفاقات رخ داده، نزدیک به ۳۰۰ قاضی و دادستان را از سمت خود برکنار کرد. وی به سراغ پلیس و حتی محافظان خود نیز رفت و ۲۳ نفر را برکنار کرد. بیش از ۱۲۰ نیروی پلیس ترکیه نیز برکنار شدند.

رجب طیب اردوغان با وجود نگاه‌های رادیکال اسلام‌گرای ترکیه، زن و مرد را دارای حقوق یکسانی می‌داند. او در این رابطه گفته است: «گاهی این‌جا می‌گویند زن و مرد برابر هستند، ولی برابری میان زنان و برابری میان مردان توصیف درست‌تری است» با این وجود او با گفتن این‌که «مادر بودن عالی‌ترین جایگاه است. شما نمی‌توانید این را برای فمینیست‌ها توضیح دهید. آن‌ها مادر بودن را قبول نمی‌کنند و چنین دغدغه‌ای ندارند» با واکنش فعالان حقوق زنان در ترکیه روبرو شود.

«ایاصوفیه مسجد است و نمی‌توان این مکان مقدس را موزه دانست» رجب طیب اردوغان در اوایل ژوئیه ۲۰۲۰ از دیوان کشور ترکیه خواست تا تصمیم کابینه در سال ۱۹۳۴ برای تبدیل ایاصوفیه به موزه را لغو کند و با انجام این کار اردوغان طی حکمی ایاصوفیه را مجدداً مسجد اعلام کرد.

اردوغان که با ایران سیاست کج‌دار و مریزی دارد، در روز ۱۰ دسامبر ۲۰۱۹ در خلال سفر به باکو برای شرکت در رژه پیروزی به مناسبت پیروزی جمهوری آذربایجان در جنگ ناگورا قره‌باغ، بخش‌هایی از یک شعر جنجالی را خواند که این امر موجب تنش با ایران شد.

یکی از مشغله‌های سیاسی-نظامی اردوغان و دولتش در این بیش از دو دهه، سرکوب مردم کرد و پ.ک.ک بوده است و در یک دهه اخیر نیز تمام تلاش نظامی خود را در جنگ داخلی سوریه به کار انداخته و همواره هدفش نابودی سیستم دموکراتیک و خودگردان کردستان سوریه (روژآوا) بوده است.

در مقطع انتخابات اخیر، موسسه رتبه‌بندی فیچ در آخرین گزارشی که درباره ترکیه منتشر کرد، رتبه اعتباری این کشور را از B ۲ در سپتامبر سال ۲۰۲۳ به B+ ارتقا داد. این ارتقا به معنای آن است که اعتبار اقتصاد و سیاست ترکیه از حالت «ثبات» به حالت «مثبت» تغییر یافته است. دو سال پیش اعتبار اقتصاد ترکیه B- بود. ارتقای رتبه ترکیه از سوی موسسه معتبر و بین‌المللی فیچ، خوشحالی مقامات اقتصادی ترکیه را در بر داشت.

مهمت شیمشک، وزیر امور اقتصادی ترکیه، ارتقای اعتباری از سوی موسسه فیچ را نشانه درستی برنامه‌های تقویتی کلان مالی کشور دانست و اظهار کرد که این برنامه‌های تقویتی مثبت در آینده ادامه خواهد یافت. به گفته وی این اقدام مثبت ناشی از دیسپلین بودجه‌ای و ثبات کلان مالی است که سبب افزایش رتبه اعتباری ترکیه شده است.

شکیب آوداچیچ، رئیس اتاق بازرگانی استانبول، هم در این خصوص اظهار کرد که ارتقای رتبه بدون شک بر جذب سرمایه‌گذاری خارجی اثر مثبت خواهد گذاشت. به گفته وی پس از ۱۲ سال که رتبه اعتباری فیچ به B+ ارتقا یافته، باید برنامه‌ها و اهداف مقدماتی ما را که اولین آن کاهش تورم است، تقویت بخشید.

ارتقای رتبه اعتباری فیچ به‌خاطر آن است که این کشور توانسته است سیاست‌های اقتصادی را مستحکم‌تر کند و آسیب‌پذیری‌ها را کاهش دهد. به اعتقاد فیچ، انتظارات تورمی در ترکیه تقریباً متوقف شده است. همچنین خواسته‌های این کشور از بانک‌ها و موسسات خارجی مبنی بر آن‌که کمک کنند تا با تنش‌های ارزی مقابله شود، متوقف شده است، به‌همین دلیل ذخایر پول خارجی ترکیه افزایش یافته است، به‌طوری که ذخایر پول خارجی این کشور از ماه ژوئن پارسال ۳۲ میلیارد دلار افزایش یافته و به ۱۳۱ میلیارد دلار رسیده که انتظار می‌رود تا پایان امسال به ۱۴۸ میلیارد دلار و تا پایان سال آینده به ۱۵۹ میلیارد دلار برسد.

سیاست‌های بانک مرکزی ترکیه که توانسته جلوی رشد سریع نرخ تورم را بگیرد یکی دیگر از دلایلی است که رتبه اعتباری ترکیه را بالاتر برده است. در گزارش فیچ آمده است، با آن‌که نرخ تورم کاهش یافته، همچنان بالاست، بنابراین گزارش، متوسط نرخ تورم امسال به ۵۸ درصد رسیده و در پایان سال به ۴۰ درصد می‌رسد و در سال آینده ۲۹ درصد کاهش مینماید.

درباره نرخ رشد اقتصادی، برآوردهای فیچ حاکی از آن است که نرخ رشد اقتصادی امسال ترکیه به ۲/۸ درصد و در سال ۲۰۲۵ به ۳/۱ درصد می‌رسد؛ هر چند نرخ رشد اقتصادی در سال ۲۰۲۳ بالغ بر ۴/۵ درصد بوده‌است. این‌ها مهم‌ترین دلایلی است که فیچ را به سمتی برده که رتبه اعتباری ترکیه را پس از ۱۲ سال دوباره به B+ برگرداند. اهمیت رتبه‌های اعتباری فیچ در چه چیزی است؟ فیچ یکی از سه موسسه مهم اعتبارسنجی جهان است.

دو موسسه دیگر «موسسه مودیز» و «استاندارداند پورز» نام دارند. این موسسات با اعتبارسنجی کشورها به موسسات مالی و بانک‌های جهان علامت می‌دهند که آیا می‌توانند به آن‌ها وام دهند یا خیر. همچنین به سرمایه‌گذاران علامت می‌دهند که می‌توانند در آن کشور یا کشورها سرمایه‌گذاری کنند یا خیر و سرمایه‌گذاری یا وام‌دهی با چه ریسک‌هایی می‌تواند همراه باشد، از این‌روست که افزایش رتبه اعتباری ترکیه به B+ باعث خوشحالی مقامات اقتصادی و سیاسی ترکیه شده است.

حال ترکیه می‌تواند در برابر سرمایه‌گذاران خارجی پرچم جذب سرمایه‌های خارجی را برافراشته‌تر سازد. ترکیه در سال ۲۰۲۳ بالغ بر ۱۰/۶ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم جذب کرده بود که نسبت به سال ۲۰۲۲ حدود ۲ میلیارد دلار کاهش داشت.

در هر صورت انتخابات شهرداری‌ها ترکیه هر پنج سال یک بار برگزار و شامل انتخاب شهردار و اعضای شورای شهر در شهرهای بزرگ و کوچک ترکیه می‌شود.

انتخابات شهرداری‌ها از این جهت مهم است که منعکس‌کننده روحیه عمومی مردم نسبت به احزاب سیاسی است که سعی در بهره‌برداری از نتایج آن‌ها دارند. به‌عنوان مثال، پیشرفت مخالفان دولت را به سمت انتخابات زود هنگام ریاست جمهوری و پارلمان سوق می‌دهد.

اپوزیسیون ترکیه از طریق انتخابات شهرداری‌ها به دنبال جبران خسارتی است که در نتایج انتخابات ریاست جمهوری و پارلمانی تجربه کرده است.

انتخابات شهرداری‌های ترکیه که در سال ۲۰۱۹ برگزار شد، منجر به پیروزی اپوزیسیون شد که در بزرگ‌ترین شهرها و از همه مهم‌تر استانبول و پایتخت انقره پیروز شدند. این نتایج پس از قدرت گرفتن حزب عدالت و توسعه در کشور از سال ۲۰۰۲ بی سابقه بود.

این نتیجه احزاب مخالف را بر آن داشت تا فشارهای مستمری را برای برگزاری انتخابات زود هنگام اعمال کنند، به ویژه با توجه به وقوع متغیرهای داخلی و بین‌المللی از جمله همه‌گیری کرونا، بحران تورم و افزایش قیمت‌ها و فاجعه زلزله در سال ۲۰۲۳. اما اپوزیسیون نتوانست به اکثریت پارلمانی کافی برای آن دست یابد.

اپوزیسیون ترکیه امیدوار است که دستاوردهای خود را در شهرهای بزرگ حفظ کند و بر رجب طیب اردوغان فشار بیاورد و نشان دهد که محبوبیت او در خطر است و لازم است که انتخابات زود هنگام برگزار شود.

برنده شدن در استانبول و شهرهای بزرگ درآمد مالی قابل‌توجهی را برای طرفین فراهم می‌کند. شهری مانند استانبول دارای منابع مالی بسیار زیادی است که به تامین مالی پروژه‌ها و ارائه خدمات به مخالفان کمک می‌کند، در حالی که ائتلاف جمهوری‌خواهان امیدوار است دوباره کنترل بزرگ‌ترین شهرها را به دست آورد.

احزاب و افراد مستقل با توجه به شرایط لازم می‌توانند با نامزدی در انتخابات شهرداری‌های ترکیه شرکت کنند. انتخابات در یک مرحله انجام می‌شود و کسی که بالاترین درصد رای را کسب کند برنده می‌شود بدون این‌که شرط خاصی برای رسیدن به درصد مشخصی وجود داشته باشد.

این انتخابات در دو مرحله در یک روز آغاز می‌شود و برخلاف انتخابات ریاست‌جمهوری و پارلمانی تنها در داخل ترکیه برگزار می‌شود، زیرا این انتخابات مدیریت محلی است که شامل ساکنان داخل ترکیه می‌شود که آدرس‌های آن‌ها در داخل کشور ثبت شده است.

شهرداران در نظام سیاسی-اجرایی ترکیه، اختیارات قابل‌توجهی دارند و احزابی که می‌توانند کنترل شهرداری‌ها را در اختیار بگیرند، ابزار و امکانات متعددی برای تقویت پایگاه سیاسی و اجتماعی خود، در اختیار دارند. از این گذشته، رسیدن به پست شهرداری به ویژه در کلانشهرهای ترکیه، تمرین حساس و مهمی برای برجسته شدن نام سیاست‌مدارانی است که می‌خواهند در آینده، وزیر و رئیس‌جمهور شوند.

خود رجب طیب اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه و رهبر حزب عدالت و توسعه نیز، روزگاری شهردار استانبول بوده و در همان مدتی که این پست را در اختیار داشت، توانست خود را به مردم ترکیه معرفی کند و بعدها به مقام نخست‌وزیری و ریاست‌جمهوری برسد. این قاعده برای مخالفین نیز صدق می‌کند و اردوغان که حالا برای سومین بار متوالی، رئیس‌جمهور ترکیه شده، تمایل ندارد که شهرهای مهم و استراتژیک ترکیه، به دست شهرداری‌های بیفتد که پیرو رویکرد سیاسی احزاب مخالف او هستند.

زمانی که در سال ۲۰۱۹ میلادی، چندین شهرداری مهم و به‌ویژه شهرداری‌های انقره، استانبول و آدانا به دست مخالفان افتاد، عملاً موجی از تضعیف پایه‌های اجتماعی حزب عدالت و توسعه آغاز شد و پس از آن رویداد مهم، مخالفان توانستند مانع از چندین پروژه کلان اردوغان شوند. یکی از این پروژه‌ها، احداث گذرگاه آبی جدید برای عبور کشتی‌ها از دریای سیاه به استانبول، مرمه، اژه و دریای مدیترانه بود که با مخالفت قاطعانه اکرم امام اوغلو، عملاً امکان اجرا نیافت و در نتیجه دولت و حزب حاکم از آورده پیش‌بینی شده چند میلیارد دلاری این پروژه محروم ماندند. اکنون به‌نظر می‌رسد شمارش معکوس برای اردوغان و حزبش آغاز شده است و اگر اپوزیسیون پارلمانی ترکیه، بیش از این گام‌های موفق بردارد احتمال دارد پیشنهاد انتخابات زودرس ریاست‌جمهوری را بدهند و پرونده سیاسی به غایت فاشیستی و جنگ‌طلب و مستبد رجب طیب اردوغان در حاکمیت ترکیه را ببندند!

دوشنبه سیزدهم فرودین- حمل- ۱۴۰۳- یکم اپریل ۲۰۲۴